

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
POLITEHNICA BUCUREȘTI
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE - CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

***MIT ȘI ISTORIE ÎN DRAMATURGIA
LUI LUCIAN BLAGA***

Conducător de doctorat:

PROF. UNIV. DR. MIRCEA BÂRSILĂ

Student-doctorand:

NĂSTASE (MIHAIL) ELENA MARILENA

PITEȘTI

2024

CUPRINS

INTRODUCERE	3
Cap. I Lucian Blaga: Universul dramaturgiei (prezentare generală)	
I.1. <i>Modernitatea gândirii blagiene</i>	11
I.2. Momentul Lucian Blaga în poezia și-n dramaturgia românească interbelică	16
I.3. Concepția lui Lucian Blaga despre arta teatrală	23
I.4. <i>Originalitatea expresionistă</i> în lirica și-n dramaturgia lui Lucian Blaga	26
Cap. II Direcții ale dramaturgiei europene în secolul al XX-lea.	
Dramaturgia românească interbelică (prezentare succintă)	
II. 1. Interfețele dramaticului	40
II.2. <i>Tragedia modernă</i> -particularități	42
II. 3. Aspecte semnificative ale <i>dramei</i> în modernitate	47
II.3.1. De la <i>drama liturgică</i> la <i>drama modernă</i>	48
II.4. Dramaturgi reprezentativi în spațiul literaturii europene	51
II. 5. Dramaturgia românească- prezentare succintă a evoluției <i>dramei</i>	55
Cap. III Mitul și istoria: resorturi ale dramaturgiei lui Lucian Blaga	
III.1. Mitul. Relația dintre <i>mit</i> , <i>simbol</i> și <i>metaforă</i>	59
III.1.1 Miturile reprezentative în lirica și dramaturgia lui Lucian Blaga	63
III.1. 2. Figuri mitice conexe	70
III.2. Ființa umană- Istoria și societatea	74
Cap. IV. Tematica dramaturgiei lui Lucian Blaga	
IV.1. Principalele teme literare în textele dramatice	84
IV.2. Visul	89
Cap. V. Personaje reprezentative în dramaturgia lui Lucian Blaga	
V.1. Conceptul de <i>personaj literar</i>	93
V.2. <i>Demonicul</i> -manifestare a iraționalului creator	96
V.3. Personaje emblematice în dramaturgia lui Lucian Blaga	102
V.3.1 Personaje masculine semnificative	104
V.3. 2. Personajele feminine din dramaturgia lui Blaga. Ipostaze ale erosului	116
V.3.3 Personajul colectiv din textele dramatice	122
Cap. VI. Convergența simbolurilor în lirica și-n dramaturgia lui Blaga	
VI.1. <i>Simboluri</i> recurente în lirica lui Blaga	127
VI.2. Rețeaua simbolică în dramaturgia lui Blaga	128

Cap.VII Lirismul discursului dramatic

VII.1	Relația dintre <i>denotativ</i> și <i>conotativ</i>	145
VII.2.	Raportul dintre <i>imaginea poetică</i> , <i>simbol</i> și <i>metaforă</i> în dramaturgia lui Blaga	149
VII.3.	Interferențe lirico-dramatice	153
VII.3.1.	<i>Zamolxe-mister păgân</i> (1921)	155
VII.3.2.	<i>Tulburarea apelor-dramă</i> (1923)	162
VII.3.3.	<i>Daria-dramă în 4 acte</i> (1925)	166
VII. 3.4.	<i>Ivanca</i> (1925)	169
VII.3.5.	<i>Învierea-pantomimă</i> (1925)	171
VII.3.6.	<i>Meșterul Manole-dramă</i> (1927)	173
VII.3.7.	<i>Cruciada copiilor</i> (dramă, 1930)	178
VII.3.8.	<i>Avram Iancu</i> (1934)	179
VII.3.9.	<i>Arca lui Noe</i> (1944)	181
VII.3.10.	<i>Drama Anton Pann</i> (1945)	185

Cap. VIII. Aspecte ale receptării critice a dramaturgiei lui Lucian Blaga

VIII. 1.	Receptarea critică a textelor dramatice blagiene	188
VIII. 2.	Valorificarea scenică a pieselor blagiene	192

CONCLUZII

196

ANEXA 1	<i>Misterele păgâne</i>	207
ANEXA 2	<i>Simbolistica dansului (Hora morții)</i>	210
ANEXA 3	<i>Metafora blagiană</i> -de la logica intelectului enstatic la logica terțului inclus	213
ANEXA 4		
ANEXA 4.1.	<i>Expresionismul în spațiul european</i>	216
ANEXA 4.2.	<i>Expresionismul în literatura română</i>	219

BIBLIOGRAFIE

222

REZUMAT

Teza *Mit și istorie în dramaturgia lui Lucian Blaga* are drept obiectiv central *mitul* în relație cu istoria autohtonă, în diferitele sale etape. Lucian Blaga a valorificat în dramaturgia sa, anumite teme și motive ale mitologiei românești și, respectiv, aspecte de care a fost marcată istoria poporului său. Întors în țară, după formarea intelectuală și morală în contextul culturii germane, scriitorul ardelean a intrat în cercul revistei *Gândirea*, în cadrul căreia era promovat un discurs liric, constând în autohtonizarea unor figuri biblice și, totodată, în restabilirea așa-numitului fond autohton nelatin. Poezia lui Blaga are adiacențe cu alte mișcări literare, specifice secolului al XX-lea. Pe scriitorul-filozof l-au revendicat atât tradiționaliștii, prin puterea lui de a da viață miturilor vechi, cât și moderniștii. Aceștia din urmă l-au considerat un inovator, un reprezentat de seamă al expresionismului, cu tendințe avangardiste. Discursul său liric se caracterizează prin dinamism, bogăție imagistică, senzorială și intelectuală. De asemenea, se constată tensiunea lirică generată de text la nivel semantic și renunțarea la constrângerile prozodice tradiționale. Originalitatea dramaturgiei lui Blaga reiese din capacitatea scriitorului de a descifra izvoare metafizice, surse ale unor dispute ontologice, în credințele populare. Modernitatea gândirii și creației sale derivă tocmai din fragmentările succesive ale personajelor dramatice, îndreptate spre dezintegrare, din piesele sale de teatru.

Noutatea științifică a cercetării rezultă din interferența elementelor din lirica blagiană, cu cele din dramaturgia sa. În egală măsură, sesizăm abordarea *temei istoriei* sub incidența *mitului*, a *metaforei*. Strategia cercetării a fost deductivă, pornind de la general la particular. Informațiile teoretice au fost asociate, printr-un demers analitic, exemplelor corespunzătoare, din textele dramatice blagiene. Metodele de cercetare variate (metaanaliza, hermeneutica, investigația) au susținut perspectiva poliedrică a lucrării științifice. Obiectivele au dovedit abordarea complexă a lucrării, îmbinând aspectele teoretice cu cele practice: 1. fixarea contextului literar și cultural în care s-a situat creația lirică și dramatică a lui Lucian Blaga; 2. definirea unor concepte literare (*modern/modernism/modernitate/cosmodernitate/mit/simbol/metaforă/ imagine poetică*); 3. indicarea particularităților de viziune, de construcție; 4. analiza tehnicilor dramatice, a arhitextului; 5. expresivitatea poetică, prelungită în piesele de teatru (limbajul aluziv, limbajul alegoric, recurența metaforelor).

Cercetarea noastră este alcătuită din: opt capitole, cu subcapitolele corespunzătoare, *Concluziile*, la care se adaugă secvențele *Anexe* și secvența *Bibliografie*.

Primul capitol *Lucian Blaga- Universul liric și universul dramaturgiei* descrie imaginea de ansamblu a volumelor de poezii și a scrierilor dramatice blagiene. Volumul *Poemele luminii (1919)* dezvăluie nașterea poetului din lumina devenită *metaforă cosmogonică*. Spre deosebire de viziunea eminesciană, din *Scrisoarea I*, ce considera că Universul e creat din clipa de nemișcare primordială, din întunericul originar, poetul din Lacrăm a avansat o cosmogeneză bazată pe *conceptul luminii*. În ceea ce-l privește pe Blaga, *lumina* reprezintă tendința spre absolut, cosmogeneză și coborâre în neant, în același timp. În sens expresionist, *lumina* desemnează o forță primară, ce a pus în mișcare lumile aflate în haos și din care s-au desprins formele, chiar temporalitatea. Moartea individuală sau cosmică va fi prezentată, mai târziu, în *Nebănuitele trepte*, ca o întorcere spre *lumină*. *Pașii profetului (1921)* marchează punctul fix al elanului vitalist, din care se produce regresivitatea, degradarea lumii. Pan va muri odată cu apariția noii religii creștine. *În marea trecere (1924)* este volumul în care apare strigătul disperat al ființei umane, în ceea ce privește stoparea trecerii timpului. Tot în manieră expresionistă, volumul *Laudă somnului (1929)* arată neputința științei de a opri descompunerea generală, îmbolnăvirea omului supus proceselor sale distructive. Cunoașterea absolută este limitată de cenzura transcendentă ființei umane, respingându-se capacitatea de a afla adevărurile divine. În volumul *La cumpăna apelor (1933)* se evidențiază înțelegerea faptului că, după inutilitatea elanului vital, urmează drumul unei reîntoarceri inevitabile spre țărână, spre pacea ei (din mormânt). În *Nebănuitele trepte (1943)* și-n poemele grupate în *Vârsta de fier (1940-1944)* se urmează aceeași structurare a spațiului: muntele, locul unde minunile sunt posibile, valea, prin antiteză, este spațiul pierzaniei. În vale, ajung cei condamnați să-și ispășească pedeapsa de a fi oameni, după ce au pierdut Paradisul. Prin această etapă a creației sale lirice, Blaga a redescoperit împăcarea cu sine însuși și puritatea cântecului. *Mirabila sămânță (1960)* este volumul ce semnifică simbolul renașterii. Floarea reprezintă ascensiunea spre nemurire, fiind inferioară prin lipsa elanului vital. Plantată în teren fertil, sămânța resuscită erosul, ducând la apariția cuplului adamic. Singura scăpare în fața destinului necruțător este forța germinativă, conservând tinerețea naturii, a spicelor ce tânjesc după lumina lumii. Tendința lui Blaga mai mult spre latura pământescă decât spre dimensiunea cerească se explică, printr-o inversare a valorilor, caracteristică preromanticilor și romanticilor. Potrivit lui Gilbert Durand, Regimul diurn al imaginii, așezat în opoziție cu cel nocturn, ar consta „din faptul că prin negare se constituie afirmarea, că printr-o negare sau printr-un act negativ se distruge efectul primei negativități.”¹

Piese de teatru din tinerețe ale lui Blaga au legături intrinseci cu teatrul expresionismului. Lucrările sale dramatice se constituie în forme literare variate, făcând trimitere spre cele mai vechi

¹ Gilbert Durand, *Structurile antropologice ale imaginarului*, București, Editura Univers, 1977, p.250

timpuri și până în contemporaneitate: misterul antic (*Zamolxe*, 1921), misterul renescentist (*Tulburarea apelor*, 1923), drama psihanalitică (*Daria*, 1925), jocul dramatic expresionist (*Ivanca*, 1925), pantomima misterială medievală (*Înviere*, 1925). De asemenea, amintim tragedia fondatoare (*Meșterul Manole*, 1927), piesa simbolistă (*Cruciada copiilor*, 1930), fresca istorică (*Avram Iancu*, 1934), parabola biblică (*Arca lui Noe*, 1944), jocul cu măști (*Anton Pann*, 1945).

Textul dramatic conține, în mod frecvent, formulăți de factură lirică. În opinia lui Marin Mincu, prin opera beletristică a lui Lucian Blaga a avut loc o „blagianizare a expresionismului”², în sensul că poetul român depășește dramatismul acestei curent literar, conferindu-i o dimensiune metafizică. Recunoaștem aceeași predilecție pentru latura spirituală ce-l anima și pe Eminescu. Ambii scriitori au manifestat o predispoziție pentru puterea ascunsă, a lucrurilor. Teatrul blagian se înscrie, de la început, sub tutela expresionistă, prin *Zamolxe. Mister păgân*. În mare măsură este un teatru de idei, un teatru poetic, cu situații și personaje simbolice. Discursul dramatic, plin de lirism, reflectă legătura dionisiacă cu elementaritatea telurică, într-o Dacie mitică, precum în drama citată. Conflictul dintre pasiunile erotice nestăvilite și credința religioasă, proiectat pe fundalul confruntării dintre Ortodoxie și Reformă, în Transilvania secolului al XVI-lea este redat în drama *Tulburarea apelor*. Obsesia creației și a sacrificiului cerut sunt conturate în *Meșterul Manole*. Proiecția mitică a unui mare eveniment din istoria națională (revoluția de la 1848) și a protagonistului său, Avram Iancu, se află la baza piesei *Avram Iancu. Arca lui Noe* dramatizează tradiția populară despre potopul biblic. *Daria*, *Ivanca* sunt considerate episoade dramatice freudiene, iar pantomima *Învierea* reia motivul folcloric al strigoii. Într-o formă sau alta, cunoașterea luciferică și cunoașterea paradisiacă, expuse în *Trilogia cunoașterii*, traversează ca un fir roșu, toată opera blagiană. *Cunoașterea paradisiacă, lumina alora*, reprezintă cunoașterea de care eul liric/dramaturgul se detașează cu fermitate. *Cunoașterea luciferică* specifică afectivității sinelui poetic, decelează concepția despre ocrotirea și potențarea misterelor lumii.

Al doilea capitol al prezentei lucrări *Direcții ale dramaturgiei europene în secolul al XX-lea. Dramaturgia românească interbelică* prezintă noțiunile specifice dramaturgiei: act, scenă, didascalie, dialog, monolog, conflict, tehnica suspansului, personajul dramatic. De asemenea, sunt evidențiate variatele forme dramatice: teatrul poetic, teatrul de idei, teatrul mitic, teatrul panic, teatrul epic, teatrul lectură.

Drama contemporană se caracterizează prin amestecul genurilor (prin dispariția granițelor dramatice), al speciilor, prin diminuarea povestirii, intelectualizarea mesajului transmis, alternarea

² Marin Mincu, „Introducere în opera lui Lucian Blaga”, în *Lucian Blaga. Poezii*, Constanța, Editura Pontica, 1995, p.52

punctelor de vedere referitoare la personaje, la evenimente. *Drama de idei* se răspândește foarte repede în prima jumătate a secolului al XX-lea. Dramaturgii de valoare europeană (Henrik Ibsen, August Strindberg, Cehov, B.Shaw, J. Giraudoux, L.Pirandello, Frank Wedekind) s-au constituit în modele ale dramaturgiei românești interbelice. Henrik Ibsen s-a remarcat prin teatrul de idei, prin conflictele psihologice așezate în pofida celor exterioare, clasice. Realitățile obiective sunt puse în opoziție cu adevărurile individuale. Dramaturgul suedez August Strindberg folosește resursele nebănuite ale subconștientului și tema imposibilității de a-i tolera pe ceilalți. Anton Pavlovici Cehov înlocuiește rigurozitatea dramei, folosind tablouri fără un conflict atât de evident. De asemenea, B.Shaw, J.Giraudoux, L.Pirandello au transformat spectacolul într-un dialog cu spectatorul. Conflictul este interior, fiind bazat pe ciocnirea dintre opinii, idei. G.B. Shaw ironizează ipocrizia societății din Anglia, în timp ce miturile antice sunt adaptate realității moderne (spre exemplu Jean Giraudoux). Luigi Pirandello analizează raportul dintre persoană și mască, accentuând multiplicarea euri-lor. Teatrul expresionist s-a preocupat de *mit*, accentuându-i forțele ascunse, în raport cu resorturile cosmice. În această categorie se înscriu Frank Wedekind, Walter Hasenclever sau Lucian Blaga (în literatura română).

Cercetarea noastră a precizat importanța lui I.L. Caragiale, a lui Camil Petrescu în dramaturgia secolului al XX-lea, în spațiul literar românesc, dar și-n paradigma literară universală. Drama *Domnișoara Nastasia*, scrisă de G.M. Zamfirescu se diferențiază de viziunea dramatică tipică lui Caragiale. Momentele realiste sunt tratate printr-o tehnică modernă, în care se constată influența cinematografului. *Meșterul* lui Adrian Maniu dovedește, încă o dată, faptul că fără sacrificiu nu se pot ridica opere durabile în timp. Horia Lovinescu înfățișază drama artistului care impune o clasificare a lucrurilor potrivit valorilor umane (*Moartea unui artist*). Radu Stanca reprezintă un continuator al viziunii literare blagiene. Dacă la poetul Radu Stanca sesizăm, cu ușurință, predilecția pentru structurarea dramatică a discursului poetic, la dramaturgul Radu Stanca identificăm aplecarea către expresia poetic-metaforică, autentică.

Al treilea capitol *Mitul și istoria: resorturi ale dramaturgiei lui Lucian Blaga* a aprofundat interferența dintre gândirea mitică și fenomenele istorice.

Mitul a constituit prima manifestare cu scop ordonator, ce a redat creativitatea omului. Originalitatea poporului nostru a fost păstrată prin intermediul *mitului*. Acesta a fost redescoperit odată cu lirica expresionistă. Lucian Blaga a conferit o nouă viziune mitului, spre exemplu: calul a devenit unicorn în *Unicornul și oceanul*, magii s-au metamorfozat în voievozi daci, în poezia *Oaspeții nepoftiți*. Cele mai semnificative mituri conturate în dramaturgia lui Blaga sunt: mitul

androgenului, mitul semiantropomorf, mitul Electrei, mitul potopului, mitul jerfei pentru creație, mitul noului început, componentă esențială a omului modern.

Pentru scriitorul ardelean, redescoperirea unor tipare de existență spirituală, îngropate în straturile istorice și preistorice, a reprezentat fermentul prefacerilor viitoare. Lucian Blaga echivala ființa istorică cu *ființa deplină*, aceea care trăiește sub pecetea misterelor. În egală măsură, Blaga susținea faptul că fenomenele istorice sunt amprentate de stil, spre deosebire de fenomenele din natură. Transformările psiho-intelectuale ale ființei umane se realizează în legătură cu transcendentul, scoțând omul din latura sa primitivă. Dorința de a apăra credința strămoșească, frământările socio-politice, infiltrarea calvinismului, a catolicismului și a protestantismului au constituit sursele dramaturgiei bliagene.

Prin *Zamolxe. Mister păgân*, Lucian Blaga a evocat un moment istoric esențial, transformând evenimentele, personajele în simboluri. Zamolxe nu este un zeu, ci mai mult întruchipează un profet, un om ce apără o spiritualitate liberă. Deși la prima publicare în revista *Gândirea* purta subtitlul de *Mister creștin*, drama a conturat rezistența mulțimii autohtone, în fața religiei definite prin legătura cu natura. Pantomima *Învierea*, cu titlul inițial *Ciuma*, a prezentat o dramatizare în care au predominat indicațiile de mișcare. Modelul de la care s-a inspirat a fost balada *Voichița*, cu motivul Lenore sau Călătoria fratelui mort. *Tulburarea apelor* a redat un moment semnificativ din istoria vieții religioase a românilor, atunci când credința era amenințată de reforma lui Luther. *Meșterul Manole* a adus în prim-plan imaginea unui meșter ce-și trăiește intens suferința destinului creator. Tensiunea s-a menținut prin ezitare, prin chinul meșterului pentru care sacrificiul a fost de neconceput, iar jertfa nu concorda cu menirea bisericii. În *Avram Iancu*, eroul a luptat pentru drepturile poporului său și a învins, fiind, apoi, strivit de aparatul statal administrativ. Pasărea simbol în care s-a transformat, a indicat sufletul neamului, dornic de libertate. Cea mai reprezentativă în ceea ce privește sursele folclorice o constituie drama *Arca lui Noe*. Scrisă la Căpâlna, drama este transpunerea în limbajul scenic a unei tradiții populare românești. Acesta a fost culeasă de Tudor Pamfile și surprinde un modest morar, Noe, care reușește să facă față unei situații critice, apocaliptice. Spaima acestuia a fost depășită prin încrederea că răul este trecător. *Anton Pann* aparține pieselor legate de mitologie și istorie națională, acțiunea desfășurându-se la Brașov. Aici este locul în care diverse mentalități conviețuiesc. Blaga a transmis viziunea despre destinul vitreg al poeziei, în condițiile istorice date.

Diversiunea din Zamolxe. Mister păgân, catharsis-ul din Tulburarea apelor, lycantropia, prin Ciobanul din Zamolxe, *extaza* (Luca), *menadismul* (ritualurilor trace), toate acestea au arătat faptul că misterele medievale, tragediile, ceremoniile pot deveni factori declanșatori creativi.

Următorul capitol *Temele operei dramatice* oglindește tematica generală expresionistă: căutarea absolutului, neliniștea metafizică, preocuparea pentru esențe, apocalipticul, viața și moartea, dezagregarea lumii, dizolvarea eului, primitivismul. Stilul expresionist amintește de sfârșitul Evului Mediu, de baroc prin imaginile șocante și contrastante, zugrăvite în culori tari. De asemenea, tema dublului, semn al dezintegrării sufletești este atent urmărită în *Ivanca*, prin simbolul oglinzii. Această criză identitară, poate surveni și din opoziția dintre intelectul enstatic și cel ecstetic. Tema comunicării, „schimbul de taine cu strămoșii” se realizează în spațiul ancestral românesc, dezvăluind acuta nostalgie a originilor. De asemenea, *marea trecere* este metafora miracolului vieții și al morții, unite într-un destin uman, corelat cu misterele cosmice. Legătura omului cu Divinitatea se manifestă diferit de Arghezi, printr-un transcendent care coboară (*sofianismul*). Tema cunoașterii/autocunoașterii s-a manifestat prin motivul visului. Acesta desemnează modalitatea prin care Luca din *Ivanca* se descoperă.

Capitolul *Personaje reprezentative în dramaturgia lui Lucian Blaga* a debutat prin a defini termenul *de personaj*, din perspectiva criticilor literari. Capitolul continuă cu indicarea modurilor prin care este reprezentată *năzuința formativă*: modul individualizant, modul tipizant și modul stihial. Primul mod e potrivit creației divine, cel individualizant se pliază pe ființa umană. Din aceste două perspective derivă delimitarea personajelor în personaje colective și în personaje individuale, adevărate simboluri în acțiune (Tudor Vianu). Capitolul a evidențiat, cu exemple din textele dramatice blagiene, atât personaje masculine și feminine reprezentative, cât și personajul colectiv.

Convergența simbolurilor în lirica și-n dramaturgia blagiană este al șaselea capitol, ce continuă, în mod firesc, rețeaua simbolică din lirica lui Blaga.

Simbolistica este descrisă în raport cu *imaginea artistică* și cu *metafora*. Astfel, *simbolul* se reia în situații importante, în timp ce imaginea e utilizată o dată cu valoarea unei metafore. În schimb, *metafora* e unică, nu depinde de macrocontext, precum în cazul simbolului. De asemenea, simbolul e diferit de semn, acesta desemnând o convenție arbitrară, în care semnificantul și semnificatul sunt diferiți. *Imaginile simbolice* sunt deosebite de imaginile semne, căci acestea din urmă se referă la o realitate spațio-temporală. În lirica lui Blaga, există simboluri regăsite, ca-ntr-un sistem unitar, în dramaturgia sa. Dintre acestea, amintim: *lumina, zborul, aripa, pasărea sfântă, apa, arca, peștera, gorunul, castanul, focul, grâul, muntele, ursul, ciocârlia, cucul, lebăda, săgeata, mormintele, ochiul, toaca, crucea, biserica* etc.

Capitolul *Structuri lirice în dramaturgia lui Blaga* redă pluriperspectiva conceptului de *lirism*. În acest capitol, am menționat raportul dintre *eul originar* și *eul empiric*, precum și relația

dintre caracterul tranzitiv și caracterul reflexiv al limbajului. Am înfățișat, prin exemple concrete, structurile lirice comune versurilor și dramaturgiei blagiene.

Ultimul capitol, *Receptarea critică a dramaturgiei lui Lucian Blaga* evidențiază cercetarea textelor dramatice din perspectiva criticii literare. În egală măsură, capitolul a dezvăluit interpretarea poliedrică a dramaturgiei scriitorului ardelean, potrivit reprezentării scenice a pieselor sale.

Criticii literari au fost de acord cu încadrarea dramelor lui Blaga în expresionism. Acest curent literar s-a regăsit în structura personajelor, în descrierea cadrului scenic, în discursul dramatic. Eugen Todoran observa expresionismul de factură folclorică în *Meșterul Manole*, *Anton Pann*, *Cruciada copiilor*, *Avram Iancu*. Același critic literar a subliniat aportul de netăgăduit al mitului, prin care Blaga a proiectat în *Zamolxe* o legendă existentă în creația orală, prezentă în tradiția istorică prin reținerea numelui unui personaj istoric. Corin Braga a amintit aceleași măști ale poetului, despre care G. Gană discutase în dramele lui Blaga. Confluența poeziei cu dramaturgia reiese din reflexele sensibilității lui metafizice, din implicarea absolutului în conflictele pieselor, din înclinația spre mit și mitic.³ Dacă Mariana Șora găsea similitudini cu Nietzsche, George Gană aduce o idee diferită, *Zamolxe* fiind o mască a poetului. Ion Bălu a discutat dramaturgia lui Blaga dintr-un punct de vedere biografic, precum G. Gană. Interpretarea realizată de Ion Bălu se distanțează de conceptele expresioniste, prin folosirea unor grile teoretice, impuse de Erwin Rohde, Gilbert Durand, Mircea Eliade, Gaston Bachelard. Drept o continuare a poeziei este văzută dramaturgia lui Blaga și de către Titus Bărbulescu. Pe lângă temele literare specifice, criticul literar menționa existența trăsăturilor „teatrului tragic, pornind de la Bergson, Bachelard, de expresie barocă, de la Paul Claudel la Eugen Ionescu.”⁴ Edgar Papu susținea înclinația teatrală a lui Blaga, făcând diferența între dramatic și teatral, atunci când se discută despre teatralitate. Cu siguranță din această situație confuză au apărut nelămuririle referitoare la incapacitatea pieselor blagiene de a fi puse-n scenă. Să ne amintim de drama *Meșterul Manole* care s-a bucurat de succes, în momentul reprezentării scenice. Înaintea lui Blaga, Carmen Sylva, Adrian Maniu, Victor Eftimiu, Coca Farago, puseseră în scenă piesa, dar nu cu aceeași realizare artistică.

Valoarea incontestabilă a teatralității textului dramatic blagian o va recunoaște Alexandru Paleologu. Criticul literar îi conferea lui Blaga titlul de maestru în drama transfigurării, prin

³ G. Gană, *Opera literară a lui Lucian Blaga*, București, Minerva, 1976, p. 314

⁴ Titus Bărbulescu, *Lucian Blaga-teme și tipare fundamentale*, traducere din limba franceză de Mihai Popescu, București, Editura SAeculum, 1997, p.81

valoarea impresionantă a pieselor lui Blaga. Cuvintele sale au atât rol fonetic, cât și rol de iluminare.⁵ Ceea ce-și dorea scriitorul ardelean, respectiv un teatru îndepărtat de mimesis, un teatru de viziune, cu gesturi extatice, s-a împlinit. În acest sens, intuiția apocalipticului s-a văzut în pantomima *Învierea*, mitul arhaic a stat la baza dramelor *Zamolxe*, *Meșterul Manole*. Vasile Băncilă constatase existența dramatismului spiritual ce luase locul celui psihologic.⁶ Delimitarea dramaturgului în mai multe euri, întâlnită și la Pirandello, este observată de Dan C. Mihăilescu. Dramaturgul se întoarce la origini, la situațiile limită.⁷ Doina Modola a cuprins în *Lucian Blaga și teatrul. Riscurile avangardei*, alte concepții referitoare la dramele blagiene (Tudor Vianu, Mariana Șora, George Gană, Ion Pop, Ion Bălu, Titus Bărbulescu, Ioan Mariș, Corin Braga).

Odată cu Ion Pop se vorbește despre *dramaticitatea* poeziei, până atunci discutându-se sub conceptul de *lirismul* pieselor⁸. Criticul Dan C. Mihăilescu susține apropierea dramei *Zamolxe* de personajul tragic, Empedocle, al lui Holderlin. Accentul criticului cade asupra importanței cuvântului ce determină structura spectaculară. Totuși, în pofida acestei structuri, Dan C. Mihăilescu consideră că lucrarea este lipsită de consistență. Soluția apare în momentul în care textul poate fi citit din raportul static/dinamic, într-un joc al planurilor. Deși amintește formula teatru poetic aplicată malițios dramelor, prin lipsa virtuților scenice, totuși criticul apreciază sistemul dramatic blagian. Acest sistem este coerent, printr-o energie identică în spațiul liric, dramatic, filozofic.⁹

Teatralitatea dramaturgiei blagiene, mai ales a dramei *Zamolxe. Mister păgân* este apreciată și susținută de Ion Cocora, Valentin Silvestru, Vicu Mândra, Ion Cocora. Acesta din urmă va dovedi calitatea piesei amintite apelând la structuralism și semiotică, teatralitatea punând în act sistemele de semne scenice. Atât stilul, cât și linia muzicală, sintaxa au aceeași importanță, precum cele narrative, transferând receptivitatea de la anecdotic la limbaj.¹⁰ Analizând nivelul alegoric, *Zamolxe* întruchipează un erou modern, cu o conștiință tragică, întruchipând drama creatorului de geniu, cât și spațiul geto-dacic.¹¹

⁵ Al. Paleologu, „Teatrul lui Lucian Blaga,” în volumul *Spiritul și litera. Încercări de pseudocritică*, București, Eminescu, 1970, pp. 93-94

⁶ Vasile Băncilă, *Lucian Blaga, energie românească*, Cluj, Colecția Gând românesc, 1938, p.136

⁷ Dan C. Mihăilescu, *Dramaturgia lui Lucian Blaga*, Dacia, Cluj-Napoca, 1984, p.15

⁸ Doina Modola, *Lucian Blaga și teatrul. Riscurile avangardei*, Editura Anima, București, 2003, p.233

⁹ Dan C. Mihăilescu, op.cit., pp.5-15

¹⁰ apud Doina Modola, op.cit. P.265

¹¹ *Ibidem*

Concluziile trasează ideile fundamentale ale prezentei lucrări, certificând faptul că obiectivele menționate au fost atinse. În egală măsură este accentuată noutatea lucrării, susținută prin: structurile lirice regăsite la nivelor dramelor, prin implicațiile literare și culturale avute de *misterele păgâne*, de *drama liturgică* asupra creațiilor blagiene.

Anexele au adus informații importante cercetării noastre, completând-o. Anexele cuprind: *Misterele păgâne*, *Simbolistica dansului (Hora morții)*, *Metafora blagiană-de la logica intelectului enstatic la logica terțului inclus*, *Expresionismul în spațiul european*, *Expresionismul în literatura română*.

Anexa 1 *Misterele păgâne* a realizat o incursiune în *Misterele lui Zamolxe*, în *Misterele Orfice*, în *Misteriile de la Eleusis*, precum și-n *Misteriile lui Mithra*. Credința în învierea sufletului după moarte, în fericirea acestuia după ieșirea din trupul-templu s-a aflat la baza *Misterelor lui Zamolxe*, *Misterelor Orfice și Misteriilor Eleusine*. Originea lumii din pământul roditor a fost dezvoltată în *Misteriile lui Mithra*.

De asemenea, semnificațiile dansului, respectiv dansului macabru, au fost dezbătute în Anexa 2 *Simbolistica dansului*. Riturile dionysiace au fost corelate cu dansul paparudelor, ce ne reamintește de dansul bacantelor. Obiceiul călușarilor reconstituie dansurile războinice- șamanice, specifice tracilor.

Anexa 3 *Metafora blagiană- de la logica intelectului enstatic la logica terțului inclus*, a abordat conceptul *metaforei*, prin raportare la cele două tipuri de intelect. Astfel, intelectului enstatic îi corespunde *metafora plasticizantă*, în timp intelectul ecstetic este reprezentat prin *metafora revelatorie*.

Poetica expresionistă este dezvoltată în Anexa 4 *Expresionismul în literatura europeană și-n literatura română*. Strigătul expresionist este determinat de golul lăsat de divinitatea dispărută. Manifestat inițial în pictură (Cezanne, Van Gogh, Munch), expresionismul s-a concretizat prin școlile germane, prin revistele literare expresioniste *Der Sturm*, *Die Aktion*, *Der Ruf*, apărute abia după 1910. În opoziție cu celelalte curente ale avangardei, expresionismul își dezvoltă nostalgia pentru sufletul primitiv, pentru prelucrarea miturilor, tendința spre lumea transcendentă. Toate acestea continuă romantismul, în timp ce atracția pentru morbid, dezagregarea sunt preluate din naturalism. În literatura română, *expresionismul* apare după marile provocări istorice. Accentele expresioniste s-au regăsit la M.Săulescu (drama *Săptămâna luminată*), Adrian Maniu (*Mășterul*), Al. Philippide, Aron Cotruș, Ion Vinea, B. Fundoianu, Felix Aderca, I.Călugăru, Ion Marin Sadoveanu, Ion Sân-Giorgiu. Influențele străine expresioniste au venit prin: Trakl, Wedekind,

Kaiser, Strindberg (*Dansul morților*), Franz Werfel (articolul *Criza dramei*). De asemenea, Nietzsche preocupat de supraom, de cum salvăm misterul și psihanaliza lui Freud și-au adus aportul.

Cercetarea noastră științifică poate fi completată, neconsiderându-se a fi exhaustivă. În etapa în care se află, ea poate fi folosită de studiile de literatură comparată, de lucrările de stilistică. Trimiterile istorice, mitologice îi conferă lucrării capacitatea de a fi o veritabilă sursă pentru studiile de specialitate. Rezultatele cercetării pot fi utilizate de cei care analizează integral textele dramatice bliagene, prin nenumaratele exemple literare. Deși teza de doctorat a vizat mai multe direcții de cercetare, datorită complexității scriitorului- filozof, Lucian Blaga, totuși, ea s-a axat pe structurile lirice, stilistice, pragmatice, aferente textelor sale dramatice.

BIBLIOGRAFIE

A) SCRIERI BELETRISTICE

BIBLIOGRAFIE DE AUTOR:

- BLAGA, Lucian, *Opere-Poezii*. Cuvânt înainte de Șerban Cioculescu, ediție îngrijită de Dorli Blaga, București, Editura Minerva, 1974
- BLAGA, Lucian, *Poemele luminii*, traducere de Paul Miclău, prefață de Romul Munteanu, București, Editura Minerva, 1978
- BLAGA, Lucian, Lucian Blaga, *Opere, Poezii antume*, Ediție critică și studiu introductiv de George Gană, București, Editura Minerva, 1982
- BLAGA, Blaga, *Opere, Poezii postume*, Ediție critică și studiu introductiv de George Gană, București, Editura Minerva, 1982
- BLAGA, Lucian, *Opere. Teatru*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, București, Editura Minerva, 1977
- BLAGA, Lucian, *Lucian Blaga. Opera dramatică* (vol.1-2), Sibiu, Editura Dacia Traiană, S.A., 1942
- BLAGA, Lucian, *Opere-Eseuri*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, București, Editura Minerva, 1980
- BLAGA, Lucian, *Trilogia culturii*, București, Editura pentru Literatură Universală, 1969
- BLAGA, Lucian, *Trilogia cunoașterii*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, București, Editura Minerva, 1983
- LUCIAN, Blaga, *Trilogia valorilor*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, studiu introductiv de Al. Tănase, București, Editura Minerva, 1987
- LUCIAN, Blaga, *Trilogia cunoașterii*. Eonul dogmatic. Cunoașterea luciferică. Censura transcendentă, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943 (Biblioteca de filosofie românească)
- BLAGA, Lucian, *Trilogia culturii*, București, Fundația Regală pentru literatură și artă, 1944 (Biblioteca de filosofie românească)
- BLAGA, Lucian, *Trilogia valorilor*. Știință și creație. Gândire magică și religie. Artă și valoare, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1946 (Biblioteca de filosofie românească)
- BLAGA, Lucian, *Filosofia stilului*, București, Cultura Națională, 1924
- BLAGA, Lucian, *Aspecte antropologice*, Ediție îngrijită și prefață de Ion Maxim. Postfață de Al. Tănase, Timișoara, Editura Facla, 1976
- BLAGA, Lucian, *Ceasornicul de nisip*, Ediție îngrijită, prefață și bibliografie de Mircea Popa, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1973 (Colecția Restituiri)
- BLAGA, Lucian, *Trilogia cosmologică*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, București, București, Editura Minerva, 1988
- BLAGA, Lucian, *Correspondențe (A-F)*, ediție îngrijită și comentarii de Mircea Cenușă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989
- BLAGA, Lucian, *Trilogia culturii*, vol. III, București, Editura Humanitas, 1994
- BLAGA, Lucian, *Hronicul și cântecul vârstelor*, din Opere, București, Editura Minerva, 1994
- BLAGA, Lucian, *Daimonion*, Cluj-Napoca, Editura Revistei Societatea de mâine, 1930
- BLAGA, Lucian, *Ființa istorică*, Ediție îngrijită, note și postfață de Tudor Cățineanu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977

BLAGA, Lucian, *Elanul insulei, Aforisme și însemnări*. Prefață, text stabilit și note de George Gană. Ediție îngrijită de Dorli Blaga și George Gană, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977 (Colecția Restituiri)

BLAGA, Lucian, *Zări și etape*, Text îngrijit și bibliografie de Dorli Blaga, București, Editura pentru Literatură, 1968

BLAGA, Lucian, *Lucian Blaga-Isvoade. Eseuri, conferințe, articole*. Ediție îngrijită de Dorli Blaga și Petre Nicolau. Prefață de George Gană, București, Editura Minerva, 1972

OPERE BELETRISTICE, DE ALȚI AUTORI:

ARGHEZI, Tudor, *Cuvinte potrivite*, București, Editura Minerva, 1990

COTRUȘ, Aron, *Versuri*, Biblioteca Arad, Editura Librăriei Diecezane, 1925

FUNDOIANU, B. *Priveliști (Poeme)*, București, Editura C.N., 1930

GĂITĂNARU, Ștefan, *Codul lui Dracula I. Nașterea unui vampir*, Pitești, Editura Tiparg, 2014

IBSEN, Henrik, *Strigoii*, Editura Socec, 1939

PIRANDELLO, Luigi, *Șase personaje în căutarea unui autor și alte piese*, traducere din limba italiană și postfață de Alice Georgescu, București, 2008

STANCA, Radu, *Turnul Babel-teatru*, ediție îngrijită și prefață de Irina Petraș, Colecția Cercul literar de la Sibiu, Pitești, Editura Paralela 45, 2000

STANCA, Radu, *Teatru*, ediție și studiu introductiv de Ioana Lipovanu, București, Editura Eminescu, 1985

Epopoea lui Ghilgameș, traducere din limba engleză de Brebeanu Alina Loredana, București, Editura MondoRo, 2014

B) MONOGRAFII:

BĂLU, Ion, *Viața lui Lucian Blaga*, volumul II, aprilie, 1935-martie 1844, București, Editura Libra, 1996

CROHMĂLNICEANU, Ov.S., *Lucian Blaga*, București, Editura pentru Literatură, 1963

MORARU, Cornel, *Lucian Blaga-monografie, antologie comentată, receptare critică*, Brașov, Editura Aula, 2004

SELEJAN, Ana, *Lucian Blaga în zodia ne-așezării. Aspecte biografice*, București, Editura Muzeul literaturii române, 2020

C) ISTORII LITERARE:

BÂRLOGEA, Ileana, CUCU, Silvia, NICOARĂ, Eugen, *Istoria teatrului universal*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1982

BOLDEA, Iulian, *Istoria didactică a poeziei românești*, Brașov, Editura Aula, 2005

CĂLINESCU, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941

DRIMBA, Ovidiu, *Istoria literaturii universale*, București, Saeculum, 1998

GHIȚULESCU, Mircea, *Istoria literaturii române. Dramaturgia*, București, Tracus Arte, 2008

GRIGORESCU, Dan, *Istoria unei generații pierdute: expresionismul*, București, Editura Eminescu, 1980

GRIGORESCU, Dan, *Expresionismul*, București, Editura Meridiane, 1969
 IVAȘCU, George, *Istoria literaturii române*, volumul I, București, Editura Științifică, 1969
 LOVINESCU, Eugen, *Critice*, volumul II, București, Editura Minerva, 1981
 MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române, 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008
 MICU, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române*, București, Editura Iriana, 1996
 MÂNDRA, Vicu, *Incursiuni în istoria dramaturgiei române*, București, Editura Minerva, 1971
 SCARLAT, Mircea, *Istoria poeziei românești*, vol.III, București, Editura Minerva, 1986

D) BIBLIOGRAFIE CRITICĂ

1) ÎN PERIODICE FILOLOGICE ȘI TEOLOGICE; REVISTE

BALȘ, Petre Marcu, „Spiritul critic și mistica statului istoric”, în *Gândirea* III, 8-9, 1928
 BĂLU, Ion, „Lucian Blaga, dramaturgul” în *Viața Românească*, XCIX, nr.4-5, aprilie-mai, 2004
 BÂRSILĂ, Mircea, „Pentru Marile Eleusinii” în *Luceafărul de dimineață*, nr.7/2023
 BÂRSILĂ, Mircea, „Motivul ispitei în poezia lui Lucian Blaga”, în *Cuget, simțire și credință*, număr special dedicat centenarului L.Blaga-I.Barbu, Revistă de cultură umanistă, 4 mai, 1995
 BLAGA, Lucian, „Revolta fondului nostru nelatin”, în *Gândirea*, I, nr. 10/1921
 BORCILĂ, Mircea, „Contribuții la elaborarea unei tipologii a textelor poetice” în *Studii și cercetări lingvistice*, nr. 3, mai-iunie, 1987
 BREAZU, I., „Mit și istorie”, Note pe marginea lui *Avram Iancu* de Lucian Blaga, în *Gând românesc*, 1935, nr.5-6, revista *Gândirea*, nr.III, nr.1,2, 1923
 CARAIMAN, Petre, „Considerațiuni critice asupra genezei baladei Meșterul Manole în Balcani”, *Buletinul Institutului de filologie română Al. Philippide*, I, 1934
 CĂLINESCU, G., „Pirandello și pirandellismul”, în *Roma*, IV, nr.1, ianuarie, 1924
 CIORAN, Emil, „Revelațiile durerii”, în *Echinox*, Cluj-Napoca, 1990
 CRAINIC, Nichifor, „Transfigurarea românismului” în *Gândirea*, XX11, 1943, nr.4
 CRĂCIUNESCU, Pompiliu, „Creație și transistorie” în *Meridian Lucian Blaga în lumină 9*, ediție îngrijită de Mircea Borcilă, Irina Petraș și Horia Bădescu, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2009
 CREȚU, Narcisa-Ioana, Lect.univ.dr., *Câmpul lexico-semantic ca tehnică de analiză a vocabularului* în „Cercetări de limbă și literatură”, tomul 12, Societatea de Științe Filologice din România, filiala Sibiu, Universitatea Lucian Blaga, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea
 DUICĂ, Bogdan, „Meșterul Manole” în *Cele trei Crișuri*, VIII, nr.7-8, 1927
 GOLBAN, Tatiana, „Mitul Electrei în dramaturgia antică”, în *Limba Română*, Chișinău, 1991
 GORCEA, Petre Mihai, „Personaje stihianice în dramaturgia lui Lucian Blaga”, în *Cuget, simțire și credință*, număr special dedicat centenarului L.Blaga-I.Barbu, , Revistă de cultură umanistă, 4 mai, 1995
 IONESCU, Eugen, „Note critice cronică la *Cruciada copiilor*” în *Licăriri*, 1931, februarie
 MORAR, Ovidiu, „Imagine poetică și suprarealism”, în *Revista Apostrof*, XVIII, 2006, nr.12 (199)
 NISTOR, Eugeniu, „Revelația metaforei și impactul spiritului mitic în filosofia lui Blaga”, în *Discobolul*, Revistă de cultura, anul XXIII, aprilie-mai-iunie, 2020
 PAPILIAN, Victor, „Lucian Blaga-Cruciada copiilor”, în *Darul Vremii*, I, 1938

PETRESCU, Cezar, „Prejudecata modernistă” în *Gândirea* III, nr.15, 20 aprilie, 1924

Pr. Prof. POPESCU, Ion, „Cunoaștere dogmatică în teologia ortodoxă și în filozofia românească” în *Cuget, simțire și credință*, număr special dedicat centenarului L.Blaga-I.Barbu, Revistă de cultură umanistă, 4 mai, 1995

PROTOPOPESCU, Dragoș, „Teatrul lui Lucian Blaga” în *Gândirea*, nr.9, noiembrie, 1942

STEINHARDT, Nicolae, „Umorul în teatrul lui Lucian Blaga”, în *Viața Românească*, 1985

STERIAN, Paul, „Cronică literară -Cruciada copiilor de Lucian Blaga”, în revista *Gândirea*, Nr.X.

ȘULUȚIU, Octav, „Schiță de studiu asupra teatrului lui Lucian Blaga”, în *Revista Fundațiilor Regale*, nr.11, noiembrie, 1942

TALOȘ, Ion, „Balada Meșterului Manole și variantele ei transilvănene” în *Revista de folclor*, 1964, nr.1-2

ȚEPELEA, Gabriel, „Predosloviile Noului Testament de la Bălgrad” 1648, în revista *Limba Română*, nr.2

VARTIC, Ion, „Note despre teatrul lui Blaga” în *Tribuna* an XV, nr.26 iulie, 1971

VIANU, Tudor, „Sinonime, metafore și grefe metaforice” în *Limba Română* 4/1963

CRAINIC, Nichifor, „Sensul tradiției”, în *Revista Gândirea*, 1927

CRAINIC, Nichifor, „Iulian Apostatul”, în *Gândirea*, XXII, nr.3

PETRESCU, Tereza, „Elemente mitice în dramaturgia lui Lucian Blaga” în *Anuar de lingvistică și istorie literară*, <http://alil.academiaromana-is.ro>

SANTEI, Dragoș Varga, „Reprezentanții alegoriei ai lui Radu Stanca” în *digital-library.ulbsibiu.ro*

2) ÎN VOLUME:

ALUNCĂI, Aurora, *Lucian Blaga*, 1895-1961. Bibliografie, Biblioteca Centrală Universitară, Iași, 1979

BALOTĂ, Nicolae, *Magul tăcut în Eonul Blaga. Întâiul veac*, culegere de lucruri dedicate centenarului Lucian Blaga, îngrijită de Mircea Borcilă, Editura Minerva, București, 1997

BALOTĂ, Nicolae, *Euphorion. Eseuri*, Editura pentru Literatură, București, 1969

BĂRBULESCU, Titus, *Lucian Blaga. Teme și tipare fundamentale*, Traducere din limba franceză de Mihai Popescu, București, *Revista Saeculum*, 1997

BĂGIU, Lucian, *Valențe polifonice ale prozei și dramaturgiei lui Bartolomeu Valeriu Anania*, Alba-Iulia, Editura Reîntregirea, 2004

BÂRLEA, Petre, Gheorghe, *Treptele tăcerii în poezia lui Lucian Blaga*, București, Editura Semne, 2020

BÂRLEA, Petre, Gheorghe, „Adevărul din călimară”. *Studii de literatură universală*, București, Tracus Arte, 2019

BELLU, Pavel, *Blaga, în marea trecere*, București, Editura Eminescu, 1970

BRAGA, Corin, *Lucian Blaga. Geneza lumilor imaginare*, Iași, Institutul European, 1998

BREAZU, Ion, „Lucian Blaga, Arca lui Noe”, în volumul *Studii de literatură română și comparată*, vol.II, Ediție îngrijită, postfață, bibliografie și indice de nume Mircea Curticeanu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1973

CIMPOI, M. *Meridian Blaga*, III, Cluj, Editura Casa Cărții de Științe, 2003

CHEIE-PANTEA, Iosif, *Literatură și existență*, Timoșoara, Editura Excelsior, 1998

CONSTANTINESCU, Doina, „Metaforica în poezia blagiană” în *Cercetări de limbă și literatură*, tomul XI, Oradea, Editura Imprimeriei de Vest, 2000

- CROHMĂLNICEANU, Ovid. S. *Literatura română și expresionismul*, București, Editura Eminescu, 1971
- CROHMĂLNICEANU, Ovid. S. *Literatura română între cele două războaie mondiale*, volumul II, București, Editura Universală, 1993
- CODOBAN, Aurel, „*Gândirea magică și gândirea sălbatică*” în volumul *Lucian Blaga-Cunoaștere și creație*, coordonatori Dumitru Ghișe, Angela Botez, Victor Botez, București, Editura Cartea Românească, 1987
- CORIN, Braga, *Sincronism și tradiție*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972
- ELIADE, Mircea, *Comentarii la legenda Meșterului Manole*, București, Publicom, 1943
- FANACHE, V., *Chipuri tăcute ale veșniciei în lirica lui Blaga*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2003
- GANĂ, George, *Teatrul lui Lucian Blaga. Opere 3. Teatru*. Ediție critică și studiu introductiv de G. Gană, București, Editura Minerva, 1986
- GANĂ, George, *Lecturi sub vremuri*, Cluj-Napoca, Editura Motiv, 2000
- GĂITĂNARU, Ștefan, *Pravilele românești din secolele al XVI-lea și al XVII-lea* în „*Studii de lingvistică și didactică*”, coord. Diana Adriana Lefter, Ștefan Găitănar, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2020
- GENETTE, Gérard, *Figuri*, Selecție și traducere, prefață de Angela Ion, Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1974
- GENETTE, Gérard, *Introducere în arhitext. Ficțiune și dicțiune*, București, Editura Univers, 1994
- HĂULICĂ, Cristina, *Textul ca intertextualitate. Pornind de la Burgos*, București, Editura Eminescu, 1981
- HUSAR, Al. *Curențe literare de la clasicism la postmodernism*, Iași, Editura Princeps Multimedia, 2013
- INDRIEȘ, Alexandra, *Sporind a lumii taină. Verbul în poezia lui Lucian Blaga*, București, Editura Minerva, 1981
- ISTRATE, Mariana, „*Nefărtate-valențe semantice în cadrul seriei sinonimice de eufemisme pentru diavol*”, în volumul *Meridian Blaga IV*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2004
- LIVADĂ, Melania, *Inițiere în poezia lui Lucian Blaga*, București, Editura Cartea Românească, 1974
- LOVINESCU, Eugen, *Scrieri. Critice*. Ediție și studiu introductiv de Eugen Simion, București, Editura pentru Literatură, 1969
- MARSAIS, Du, *Despre tropi*, Traducere, Studiu introductiv și aparat critic de Maria Carpov, Editura Univers, 1981
- MASSOFF, Ioan, *Teatrul Românesc*, Privire istorică, vol. VIII, Teatrul Românesc în perioada 1940-1950
- MÂNDRA, Vicu, *Jocul situațiilor dramatice*, București, Editura Eminescu, 1976
- MINCU, Marin, *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea*, Constanța, Editura Pontica, 2007
- MICU, Dumitru, *Gândirea și gândirismul*, București, Editura Minerva, 1975
- MICU, Dumitru, *Lirica lui Lucian Blaga*, București, Editura pentru literatură, 1967
- MODOLA, Doina, *Lucian Blaga și teatrul. Riscurile Avangardei*, București, Editura Anima, 2003
- MODOLA, Doina, *Lucian Blaga și teatrul. Jocurile dramei*, București, Editura Anima, 2017
- MUNTEANU, Elisabeta, *Motive mitice în dramaturgia românească*, București, Minerva, 1982
- MUKAŘOVSKÝ, Jan, *Studii de estetică*, București, Univers, 1974
- MIHĂILESCU, Dan, C., *Dramaturgia lui Blaga*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1984

- MORARU, Cornel, *Lucian Blaga. Convergențe între poet și filozof*, Biblioteca Universitas, Editura Ardealul, 2005
- PALEOLOGU, Alexandru, *Teatrul lui Lucian Blaga*, în *Spiritul și litera*, Editura Eminescu, 1970
- PILLAT, Ion, volumul *Tradiție și literatură*, București, Editura Casa Școalelor, 1943
- POP, Ion, *Lucian Blaga. Universul liric*, Colecția deschideri Universitare, Pitești, Paralela 45, 1999
- POPA, Ionel, *Glose blagiene*, Târgu Mureș, Editura Ardealul, 2003
- RICOEUR, Paul, *Metafora vie*, Traducere și cuvânt înainte de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1984
- RUSU, Liviu, *De la Eminescu la Lucian Blaga*, București, Editura Cartea Românească, București, 1981
- STANCA, Radu, *Aquarium. Eseuri programatice*, Selecția textelor și cuvânt înainte de Ioan Vartic, ediție îngrijită de Marta Petreu, Cluj-Napoca, Editura Bibliotecii Apostrof, 2000
- SIMION, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol.II, București, Editura Cartea Românească, 1976
- ȘORA, Mariana, *Cunoaștere poetică și mit în opera lui Lucian Blaga*, București, Editura Minerva, 1970
- TĂNASE, Alexandru, *Lucian Blaga, filosoful poet, poetul filozof*, București, Editura Cartea Românească, 1977
- TODORAN, Eugen, *Valori poetice în teatrul lui Lucian Blaga*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982
- TODORAN, Eugen, *Lucian Blaga. Mitul poetic*, Timișoara, Editura Facla, 1981
- TODORAN, Eugen, *Lucian Blaga. Mitul dramatic*, Timișoara, Editura Facla, 1985
- VERDEȘ, Ovidiu, *Metaforă și metafizică. Patru studii de caz*, București, Editura Universității din București, 2005
- VIANU, Tudor, vol. *Scrieri despre teatru*, Ediție Studiu introductiv, notă asupra ediției și bibliografie de Viola Vancea, Editura Eminescu, București, 1977
- VIANU, Tudor, vol. *Studii de literatură română*, Editura Academiei, București
- VIANU, Tudor, *Metafora-un concept deschis*, Editura Universității din București, București, 2004t
- VIANU, Tudor, *Studii de Stilistică*, Editura Minerva, București, 1975
- Emil Vasilescu Blaga, Lucian interpretat de ...* Studiu, antologie, cronologie și bibliografie de Emil Vasilescu, Editura Eminescu, 1981
- ZAMFIRESCU, Vasile, *Lucian Blaga-cunoaștere și creație*, culegere de studii, București, Editura Cartea Românească, 1987

E) BIBLIOGRAFIE TEORETICĂ :

- ARISTOTEL, *Poetica*, Studiu introductiv, traducere, comentarii de D.M.Pippidi, București, Editura IRI, 1998
- ANGELESCU, Silviu, *Mitul și literatura*, București, Editura Univers, 1999
- BALTAG, Cezar, *Paradoxul semnelor*, București, Editura Eminescu, 1996
- BARTHES, Roland, Gérard, *Eseuri literare*, traducere din franceză de Iolanda Vasiliu, Cartier, Chișinău, 2006
- BĂNCILĂ, Vasile, *Lucian Blaga. Energie românească*, Cluj-Napoca, Colecția Gând românesc, 1938
- BĂRBULESCU, Titus, *Lucian Blaga. Teme și tipare fundamentale*, Editura Saeculum, 1997
- BÂRSILĂ, Mircea, *Evaziuni critice*, București, Editura Tracus Arte, 2014
- BÂRSILĂ, Mircea, *Feciora divină și cerbul*, Pitești, Editura Calende, 1999

- BENOIST, Luc, *Semne, simboluri și mituri*, traducere de Smaranda Bădița, București, Editura Humanitas, 1995
- BOTEZAT, Claudia, Carmen, *Metafora revelatorie în poezia lui Blaga*, Editura Sfântul Ierarh Nicolae, 2009
- BRAGA, Corin, *Psihobiografii*, Iași, București, Editura Polirom, 2011
- BRAGA, Corin, coordonator, *Concepte și metode în cercetarea imaginarului*, București, Editura Polirom, 2021
- BOUSOÑO, Carlos, *Teoria expresiei poetice*, traducere de Ileana Georgescu, București, Editura Univers, 1975
- BULGĂR, Gheorghe, cap. *Înnobilarea limbajului în poezia lui Blaga*, în *Literatura și limbajul*, București, Editura Vestala, 2002
- BURGOS, Jean, *Pentru o poetică a imaginarului*, traducere de Gabriela Duda, Micaela Gulea, Prefață de Gabriela Duda, București, Editura Univers, 1988
- BUSUIOCEANU, Alexandru, *Zamolxis sau mitul dacic*, Ediție îngrijită de Dan Slusanschi, București, Editura Meridiane, 1985
- CĂLINESCU, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, București, Editura Univers, 1995
- CĂPUȘAN, Maria, Vodă, *Teatru și mit*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976
- CIORĂNESCU, Alexandru, *Barocul sau descoperirea dramei*, traducere de Gabriela Tureanu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1988
- COMAN, Mihai, *Mitologie populară românească*, vol. I 1986, vol. II, Editura Minerva, București, 1988
- CONSTANTINESCU, Popiliu, *Eminescu: Paradisul infernal, transcsmologii*, prefață de Basar Nicolescu, Iași, Editura Junimea, 2000
- COTEANU, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române*, vol. I., București, Editura Academiei, 1985
- COȘERIU, Eugeniu, Geckler, Horst, *Orientări în semantica structurală*, Iași, Editura Universității Al.I.Cuza, 2016
- CRĂCIUN, Gheorghe, *Aisbergul poeziei moderne*, postfață de Mircea Martin, Pitești, Paralela 45, Colecția 80, 2003
- DORCESCU, Mirela Ioana, *Semiotica metaforei. Inducția metaforică în poezia românească*, Timișoara, Editura Eurostampa, 2022
- DORCESCU, Eugen, *Metafora poetică*, București, Editura Cartea Românească, 1975
- DORFLES, Gillo, *Estetica mitului*, în românește de Sanda Sora, Cuvânt înainte de Vera Călin, București, Editura Univers, 1975
- DUBOIS, Jacques, EDELINÉ Francis, KLINKENBERG, Jean-Marie, MINGUET, Philippe, PIRE, Francois, TRINON, Adeline, *Retorica grupului μ*, București, Editura Univers, 1974
- ELIADE, Mircea, *De la Zamolxis la GenghisHan*, traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, București, Editura Humanitas, 1995
- ELIADE, Mircea, *Morfologia religiilor. Prolegomene*, prefață de Mircea Handoca, București, Editura Jurnalul Literar, 1993
- FONTANIER, Pierre, *Figurile limbajului*, Traducere, prefață și note Antonia Constantinescu, București, Editura Univers, 1977
- FRIEDRICH, Hugo, *Structura liricii moderne*, traducere de Dierlter Fuhrmann, postfață de Mircea Martin, București, Editura Univers, 1998
- GENETTE, Gérard, *Figuri*, Selecție și traducere, prefață de Angela Ion, Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1974

GHINDEANU, Tudor, *Lacrimile Marelui Orb. Eseu despre Lucian Blaga*, Iași, Editura Princeps Multimedia, 2017

GREIMAS, Algirdas Julius, *Despre sens: eseuri semiotice*, București, Editura Univers, 1975

GUARDINI, Romano, *Sfârșitul modernității*, traducere de Ioan Milea, București, Editura Humanitas, 2004

HJELMSLEV, Louis, *Preliminarii la o teorie a limbii*, Centrul de Cercetări Fonetice și Dialectale, București, 1967

IOSIFESCU, Silvian, *Eroi și conflicte în dramaturgia noastră actuală*, București, Editura de stat pentru literatură și artă, 1955

Prof.Univ.Dr. Habil., LEFTER, Diana, Adriana, *Teoria dramei. Concepte și texte prescriptive din Antichitate până în Clasicism*, Cluj- Napoca, Casa Cărții de Știință, 2024

MANCAȘ, Mihaela, *Limbajul artistic românesc, secolul XX*, București, Editura Științifică, 1991

MANOLESCU, Nicolae, *Despre poezie*, București, Editura Cartea Românească, 1987

MARIS, Ioan, *Lucian Blaga, clasicizarea expresionismului românesc*, Sibiu, Imago, 1998

MICU, Dumitru, *Lirica lui Lucian Blaga*, București, Editura pentru literatură, 1967

MINOIS, Georges, *Istoria infernurilor*, traducere de Alexandra Cunișă, București, Editura Humanitas, 1998

MUȘU, Gheorghe, *Lumini din depărtări*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981

NICOLAESCU, Sergiu, *Solaritatea poeziei românești*, Pitești, Editura Paralela 45, 1997

PAPAHAGI, Tache, *Mic dicționar folcloric*, București, Editura Minerva, 1979

PAVEL, Amelia, *Expresionismul și premisele sale*, București, Editura Meridiane, 1978

PEREZ, Hérta, *Ipostaze ale personajului în roman*, Iași, Editura Junimea, 1979

PILLAT, Ion, *Tradiție și literatură*, Editura Casa Școalelor, 1943

POP, Ioan, *Lucian Blaga-universul liric*, București, Editura Cartea Românească, 1981

POPESCU, Carmen, *Polifonii Discursive: identități literare și comunicative*, Craiova, Editura Universitaria, 2020

POPOVICI, Vasile, *Lumea personajului*, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1997

RICOEUR, Paul, *Metafora vie*, Traducere și cuvânt înainte de Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1984

ROHDE, Erwin, *Psyché*, traducere și cuvânt înainte de Mircea Popescu, București, Editura Meridiane, 1985

SINCU, Alexandru, *Analiză și interpretare. Orientări în critica literaturii contemporane*, București, Editura Științifică, 1972

STRAUSS, Claude-Lévi, *Antropologie structurală*, traducere din franceză de J.Pecher, București, Editura Politică, 1978

VIANU, Tudor, *Metafora-un concept deschis*, București, Editura Universității din București, 2004

WUNENBURGER, Jean-Jacques, *Viața imaginilor. Imaginația simbolică. Imaginarul*, Traducere din limba franceză de Muguraș Constantinescu și Anișoara Bobocea, București, Editura Nemira, 1999.

WUNENBURGER, Jean-Jacques, *Rățiunea contradictorie- filozofia și științele moderne; gândirea complexității*, traducere de Dorin Ciontescu-Samfireag și Laurențiu Ciontescu-Samfireag, București, Paideia, 2005

F) DICȚIONARE:

- CHEVALIER, Jean, Cheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri*, București, Editura Artemis, vol.I(A-D), vol.II(E-O), 1994,1995
- CLÉBERT, Jean-Paul, Bestiar fabulos. *Dicționar de simboluri animaliere*, traducere din franceză de Rodica Maria Valter și Radu Valter, București, Artemis-Cavallioti, 1995
- CUBLEȘAN, Constantin, coordonator, *Dicționarul personajelor din teatrul lui Lucian Blaga*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2005
- DENSUȘIANU, Ovidiu, *Istoria limbii române*, vol.II., secolul al XII-lea, Ediție îngrijită de prof. univ. J.Byck, București, Editura Științifică,1961
- EVSEEV, Ivan, *Dicționar de simboluri*, București, Editura Vox, 2007
- MIHAILOVICI, Bălan, Aurelia, *Dicționar Onomastic creștin. Repere etimologice și martirologice*, București, Editura Minerva, 2003
- PAPAHAGI, Tache, *Mic dicționar folcloric*, București, Editura Minerva, 1979
- PÂRVAN, Vasile, *Getica, o protoistorie a Daciei*, Ediție îngrijită, note, comentarii, postfață de Radu Florescu, București, Editura Meridiane, 1982
- POP, Ion, *Dicționar analitic de opere literare românești*, Cluj-Napoca, Casa cărții de Știință, 2007
- TALOȘ, Ioan, *Gândirea magico-religioasă la români. Dicționar mitologie populară*, București, Editura Enciclopedică, 2001
- KERNBACH, Victor, *Dicționar de mitologie generală*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989
- Coordonatori ZACIU, Mircea, PAPAHAGI, Marian, SASU, Aurel, București, *Dicționarul scriitorilor români*, vol.1,1998

G) BIBLIOGRAFIE GENERALĂ:

- ALEXANDRIAN, Sarane, *Istoria filosofiei oculte*, traducere de Claudia Dumitriu, București, Editura Humanitas, 1994
- ANTONIN, Artaud, volumul *Dialogul neîntrerupt al teatrului, în sec.XX-lea*. Antologie, postfață și note de B.Elvin, volumul I, București, Editura Minerva, 1973
- BABU-BUZNEA, Ovidia, *Dacii în conștiința romaticilor noștri. Schiță la o istorie a dacismului*, București, Editura Minerva, 1979
- BACHELARD, Gaston, *Poetica spațiului*, traducere de Irina Bădescu, prefață de Mircea Martin, Pitești, Paralela 45,
- BACHELARD, Gaston, *Dialectica spiritului științific modern*, volumul I, traducere, studiu introductiv și note de Vasile Tonoiu, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986
- BACHELARD, Gaston, *Filozofia lui NU-Eseu de filozofie a noului spirit științific*, traducere din franceză de Vasile Tonoiu, București, București, Editura Univers, 2010
- BACHELARD, Gaston, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, București, Editura Univers, 1995
- BACHELARD, Gaston, *Aerul și visele: eseu despre imaginația mișcării*, prefață de Jean Starobinski, tradusă de Angela Martin, Irina Mavrodin, București, Editura Univers, 1997
- BACHELARD, Gaston, *Poetica reveriei*, traducere din franceză de Luminița Brăileanu, prefață de Mircea Marin, Pitești, Editura Paralela 45, 2005

- BALTRUŠAITIS, Jurgis, *Oglinda eseu privind o legendă științifică*, Cuvânt înainte și traducere de Marcel Petrișor, București, Editura Meridiane, 1981
- BANU, Ion, *Filozofia greacă până la Platon*, vol.I.București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979
- BĂDESCU, Laura, *Retorica poeziei religioase a lui N.Crainic*, București, Editura Minerva, 2000
- BĂNCILĂ, Vasile, *Portrete și semnificații*, București, Editura Capricorn,1987
- BÂRSILĂ, Mircea, *Evaziuni critice*, București, Editura TracusArte, 2014
- BÂRSILĂ, Mircea, *Poezia opzecistă*, București, Editura Eikon, 2021
- BÂRSILĂ, Mircea, *Vârsta de fier în viziunea lirică a lui Al.Philippide*, Pitești, Editura Paralela 45, 2006.
- BIBERI, Ion, *Thanatos-Psihologia morții*, București, Editura Curtea Veche, 2000
- BIBERI, Ion, *Visul și structurile subconștientului*,București, Editura Științifică,1970
- BOLDUREANU, Ioan, Viorel, *Folcloristică și etnologie*, Timișoara, Mirton, 2003
- CAILLOIS, Roger, *Eseuri despre imaginație*, traducere de Viorel Greu, București, Editura Univers,1975
- CASSIRER, Ernst, *Filozofia formelor simbolice*, traducere, note și postfață de Alexandru Boboc, București, Editura Paideia, 2015
- CĂLINESCU, G., *Universul poeziei*, București, Editura Minerva, 1971
- CĂZAN, Florentina, *Cruciadele, Momente de confluență între două civilizații și culturi*, București, Editura Academiei Române, 1990
- CIORAN, Emil, *Antologiile Humanitas. Cioran despre Dumnezeu*, București, Editura Humanitas,1994
- COMAN, I.G., *Scriitori bisericești din epoca străromână*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1979
- CONSTANTIN, Daniel, *Misterele lui Zamolxis*, București, Editura Herald, 2013
- CRAINIC, Nichifor, *Spiritualitatea poeziei românești*, cuvânt înainte de Alexandru Condescu, postfață de Paul Dugneanu, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 1998
- CRAINIC, Nichifor *Sfințenia.Împlinirea umanului*, ediție îngrijită de Ileana Mihăilă de ierod. Teodosie Paraschiv, 1993
- CRÎȘAN, Ion Horațiu, *Burebista și epoca sa*,București, Editura Științifică, 1977
- CULIANU, Ioan Petre, *Gnozele dualiste ale Occidentului. Istorie și mituri*, Ediția a doua, traducere de Tereza Culianu-Petrescu, cuvânt înainte al autorului. Postfață de H.R.Patapievici, Iași, Editura Polirom, 2002
- CUMONT, Franz, Valéry-Marie, *Misteriile lui Mithra*, traducere Alexandra Anghel, București, Editura Herald, 2007.
- CURTIUS, Ernst Robert, *Literatura europeană și Evul Mediu Latin*, București, Editura Univers, 1970
- DAICOVICIU, Hadrian, *Dacii*, București, Editura Științifică, 1965
- DĂRĂBUȘ, Carmen, *Literatura în interdisciplinaritate*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2023
- DELUMEAU, Jean, *Păcatul și frica. Culpabilitatea în Occident, în secolele XIII-XVIII*, traducere de Ingrid Ilinca și Cora Chiriac, volumul I, București, Editura Polirom, 1997
- DOINAȘ, Ștefan, Aug., *Orfeu și tentația realului*, București, Editura Eminescu, 1974
- DOINAȘ, Ștefan, Aug., *Lectura poeziei*, București,Editura Cartea Românească, 1980
- DEL CONTE, Rosa, *Transfigurarea mitului folcloric în ultima dramă a lui Lucian Blaga „Arca lui Noe”*, Cursurile de vară, Sinaia, 1969

- DODDS, E.R., *Dialectica spiritului grec*, traducere de Catrinel Pleșu, prefață de Petru Creția, București, Editura Meridiane, 1983
- DOMENACH, Jean-Marie, *Întoarcerea tragicului*, traducere de Alexandru Baci, Cuvânt înainte de George Banu, București, Editura Meridiane, 1995
- DUMITRIU, Anton, *Eseuri*, București, Editura Eminescu, 1986
- DURAND, Gilbert, *Structurile antropologice ale realului. Introducere în arhritipologia generală*, traducere de Marcel Aderca, București, Editura Enciclopedică, 1999
- DURAND, Gilbert, *Figuri mitice și chipuri ale operei de la mitocritică la mitanaliză*, traducere de Irina Bădescu, București, Editura Minerva, 1978
- EIGELDINGER, Marc, *Eseuri despre poezia franceză, de la romantism la postsymbolism*, București, Editura Romcart, traducere de Henri Zalis, 1992
- ELIADE, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol.III, „De la Mahomed la epoca Reformelor”, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988
- ELIADE, Mircea, *Aspecte ale mitului*, București, Editura Univers, 1978
- ELIADE, Mircea, *Mituri, vise și mistere*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2010
- ELIADE, Mircea, *Șamanismul și tehnicile arhaice ale extazului*, traducere de Brândușa Prelipceanu și Cezar Baltag, București, Editura Humanitas, 1997
- EVDOKIMOV, Paul, *Femeia și mântuirea lumii*, traducere de Gabriela Moldoveanu, Asociația Christiana, București, 1995
- EVOLA, Julius, *Metafizica sexului*, traducere de Sorin Mărculescu, București, Editura Humanitas, 2002
- FREUD, Sigmund, *Totem și tabu. O interpretare psihanalitică a vieții sociale a popoarelor primitive*, traducere Gabriel Avram, Editura Antet, 2010
- FREUD, Sigmund, *Eseuri de psihanaliză aplicată. Opere complete 10*, traducere și note introductive de Vasile Dem. Zamfirescu, Editura Trei, București, 2017
- FRYE, Northrop, *Marele Cod Biblia și literatura*, traducere de Aurel Sasu și Ioana Stanciu, București, Editura Atlas, 1999
- FRYE, Northrop, *Anatomia criticii*, București, Editura Univers, 1972
- GLODEANU, Gheorghe, *Mitografii. Incusiuni într-o bibliotecă mitologică*, Cluj-Napoca, Ecou Transilvan, 2021
- GAVRILIU, Leonard, *Inconștientul în viziunea lui Lucian Blaga. Preludii la o noologie abisală*, București, Editura IRI, 1997
- GIMBUTAS, Marija, *Civilizație și cultură*, traducere de Sorin Paliga, Prefață și note de Radu Florescu, București, Editura Meridiane, 1989
- GUENON, René, *Demiurgul și alte studii tradiționale*, traducere Daniel Hoblea, București, Editura Herald, 2005
- GUSDORF, Georges, *Mit și metafizică. Introducere în metafizică*, traducere de Lizuca Popescu Ciobanu și Adina Tihu, Timișoara, Editura Amarcord, 1996
- Pr.Prof.Dr. ICĂ, Ioan, jr. *Mystagogia Trinitas, Probleme ale teologiei trinitare patristice moderne cu referire la triadologia Sf. Maxim Mărturisitorul*, București, Editura Deisis, 1998
- IORGA, Nicolae, *Studii asupra Evului Mediu Românesc*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984
- JUNG, Karl, Gustav, *Opere complete. Arhetipurile și inconștientul colectiv*, traducere de Dana Verescu, Vasile Dem Zamfirescu, București, Editura Trei, 2003
- JUNG, Karl, Gustav, *Tipuri psihologice*, traducere de Viorica Nișcov, București, Editura Humanitas, 1997

- JAUSS, Hans, Robert, *Experiența estetică și hermeneutică literară*, traducere Andrei Corbea, București, Editura Univers, 1983
- LAERTIOS, Diogenes, *Despre viețile și doctrinele filozofice*, traducere de C.I.Balmuș, București, Academia Română, 1963
- LOISY, Alfred, *Misteriile păgâne și misterul creștin*, traducere Dan Stanciu, București, Editura Symposion, 1996
- MARCUS, Solomon, *Paradigme Universale*, Integral, Pitești, Editura Paralela 45, 2011
- MARTIN, Mircea, *Călinescu și complexe literaturii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2002
- MAUSS, Marcel Henri Hubert, *Eseu despre natura și funcția sacrificiului*, București, Editura Polirom, 1997
- METEȘ, Ștefan, *Istoria bisericii și a vieții religioase a românilor din Ardeal și Ungaria*, volumul I, tiparul Tipografiei Diecezane, Arad, 1918
- MICHEL, del Mario, *Avangarda artistică a secolului XX*, traducere de Ilie Constantin, București, Editura Meridiane, 1968
- MOCEANU, Ovidiu, *Visul și literatura*, Pitești, Paralela 45, 2002
- MUNTEANU, Romul, *Literatura europeană modernă*, Timișoara, Editura Amarcord, 2000
- MUTHU, Mircea, *Permanențe literare românești din perspectivă comparată*, București, Editura Minerva, 1986
- NICOLAESU, Basarab, *De la Isarlâk la Valea Uimirii*, volumul I, *Interfețele spirituale*, prefață de Irina Dincă, București, Editura Curtea Veche, 2011
- NIETZSCH, Friedrich, Wilhelm, *Așa grăit-a Zaratuștra*, în românește de George, Emil Botez, București, Antet, 2003
- NIETZSCHE, Friedrich, Wilhelm, *Nașterea tragediei*, Pan Books, traducător Ion Dobrogeanu Gherea și I.Herdan, 1992
- NORTHROP, Fry, *Anatomia criticii*, traducere de Domnica Sterian și Mihai Spăriosu, prefață Vera Călin, București, Editura Univers, 1972
- OIȘTEANU, Andrei, *Ordine și haos. Mit și magie în cultura tradițională românească*, București, Polirom, 2004
- OPRIȘAN, Ioan, volumul *Izvoare folclorice și creație originală*, București, Editura Academiei R.S.R., 1970.
- OLINESCU, Marcel, *Mitologie românească*, București, Editura 100+1, 2004
- ORĂSCU, Ionuț, *Caiete Lucian Blaga*, Universitatea din Craiova, 2017.
- ORTEGA, Y José, Gasset, *Dumnezeirea artei și alte eseuri de etică*, București, Editura Humanitas, 2000
- OTTO, Rudolf, *Despre Numinos*, Colecția Homo Religiosus, în românește de Silvia Irimia și Ioan Milea, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1996
- PALEOLOGU, Alexandru, *Spiritul și litera. Încercări de pseudocritică*, București, Editura Eminescu, 1970
- PAPU, Edgar, *Din clasicii noștri*, București, Editura Eminescu, 1977
- PARPALĂ, Emilia, *Introducere în stilistică*, Colecția Universitaria, Pitești, Editura Paralela 45, 2005
- PAPADIMA, Ovidiu, *Anton Pann - Cântecul de lume și folclorul Bucureștilor*, Editura Academiei, 1963
- PAVELESCU, Gheorghe, *Mana în folclorul românesc. Contribuții pentru cunoașterea magicului*, teză de doctorat, Sibiu, 1944

- Pr.prof.dr.PĂCURARIU, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, București, Editura Sophia, 2000
- PALEOLOGU, Alexandru, *Spiritul și litera. Încercări de pseudocritică*, București, Editura Eminescu, 1970
- PLATON, *Opere*, volumul IV, Cluj-Napoca, Întreprinderea Poligrafică, 1983
- POP, Ion, *Recapitulări*, București, Editura pentru Literatură, 1985
- DODDS, E., vol *Grecii și iraționalul*, ediția a IIa, traducere de Catrinel Pleșu, Prefață de Petru Creția, București, Editura Polirom, 1998
- KAYSER, Wolfgang, *Opera literară. O introducere în știința literaturii*. Traducere și note de H.R.Radian, Cuvânt înainte de Mihai Popp, București, Editura Univers, 1973
- RUSSU, Ion, Iosif, *Religia Geto-Dacilor*, Hunedoara, Editura Dacica, 2009
- STAROBINSKI, Jean, *Textul și interpretul*, București, Editura Univers, 1985
- TAȘCU, Valentin, vol. *Incidente*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1975
- TEODORESCU, Alexandru, *Lucian Blaga și cultura populară românească*, Iași, Editura Junimea, 1983
- TONOIU, Vasile, *Ontologii arhaice în actualitate*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989
- TOKAREV, S.A. *Religia în istoria popoarelor lumii*, traducere din limba rusă de Vasilescu-Albu, București, Editura Politică, 1976
- VAIDA, Mircea, *Pe urmele lui Lucian Blaga*, București, Editura Sport Turism, 1982
- VATAMANIUC, D. *Lucian Blaga 1895-1961*, Bibliografie, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977
- VERDEȘ, Ovidiu, *Metaforă și metafizică*, 4 Studii de caz, București, Editura Universității din București, 2005
- VERNANT, Pierre, Jean-, *Mit și gândire mitică în Grecia Antică*, traducere de Zoe Petre și Andrei Niculescu, București, Editura Meridiane, 1995
- VIANU, Tudor, *Problemele metaforei și alte studii de stilistică*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957
- VIANU, Tudor, *Studii de literatură universală și comparată*, București, Editura Academiei, 1963
- VIANU, Tudor, *Fragmente moderne*, București, Editura Meridiane, 1972
- VRABIE, Gheorghe, *Retorica folclorului-Poezia*, București, Editura Minerva, 1978
- VULCĂNESCU, Romulus, *Mitologia română*, București, Editura Academiei Socialiste Române, 1987
- ZAMFIRESCU, Ion, *Panorama dramaturgiei universale*, București, Enciclopedia Română, 1973
- WELLEK, René, WARREN, Austin, *Teoria literaturii*, în românește de Rodica Tiniș, Studiu introductiv și note de Sorin Alexandrescu, București, Editura pentru Literatură Universală, 1967
- BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Iustinian, Patriarhul BOR, București, institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă al BOR, 1986